

Република Србија
Повереник за информације
од јавног значаја и заштиту
података о личности

Тел: +381 (0) 113408 900
Факс: +381 (0) 11 3343-379
Булевар краља Александра 15
11000 Београд
office@poverenik.rs
www.poverenik.rs

Број: 073-12-1090/2018-02

Датум: 7.8.2018. године

МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ

11000 Београд
Ул. Немањина 22-26

Предмет: Мишљење на Нацрт закона о заштити података о личности

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности примио је дана 11.7.2018. године од Министарства правде Нацрт закона о заштити података о личности ради давања мишљења у складу са чланом 46. Пословника Владе (веза допис бр. 011-00-395/2015-05 од 9.7.2018. године).

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (даље: Повереник) упознао се са садржином Нацрта закона о заштити података о личности (даље: Нацрт закона), и с тим у вези, припремио мишљење у начелу и на појединачне одредбе Нацрта закона.

Попуњени Образац „ПФЕ“ са образложењем Повереник не може да достави уз ово мишљење будући да достављеним текстом Нацрта закона нису уређена питања која значајно утичу на рад овог органа. Наведено се, између осталог, односи на неадекватност решења у погледу надлежности Повереника (видети мишљење у начелу, као и на појединачне чланове, примера ради, на чл. 45., 59.-62., 67., 72.-73., 78.-79., 82. и 87. Нацрта закона). Последица предложених решења је да у овом тренутку није могуће проценити потребан број запослених у Стручној служби Повереника, као ни потребе за обукама, опремом и др.

I. Мишљење у начелу

Повереник, пре свега, констатује да је предметни Нацрт закона припремљен на основу текста Нацрта закона о заштити података о личности о коме се, по Закључку Одбора за правни систем и државне органе Владе Србије, 05 бр. 011-11658/2017 од 28.11.2017. године, спроводила јавна расправа у периоду од 1.12.2017. до 15.1.2018. године.

Имајући у виду сличну, или готово идентичну садржину двају докумената, с обзиром на то да је намера усклађивање прописа са Општом уредбом о заштити података¹, као и са „Полицијском директивом“², у даљем тексту Повереник ће

¹ Уредба 2016/679 Европског парламента и Савета о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности и о слободном кретању таквих података и о стављању ван снаге Директиве 95/46 ЕЗ (Општа уредба о заштити података), од 27. априла 2016. године.

упућивати и на тај текст нацрта закона, као и мишљења који је Повереник доставио Министарству својим актом од 3.1.2018. године (веза бр. 073-11-1889/2017-02).

Предмет Нацрта закона

Нацрт закона уређује општи режим обраде података о личности – начела, права и заштиту физичких лица, обавезе руковођа и обрађивача, пренос података, надзор, Повереник, правна средства, одговорност и санкције и др. Нацрт закона садржи и одредбе о посебним видовима обраде.

Нацрт закона посебно уређује обраду коју, како је утврђено чланом 1. став 2. Нацрта закона, врше „надлежни органи у сврхе спречавања, истраге и откривања кривичних дела, гоњења учинилаца кривичних дела или извршења кривичних санкција, укључујући спречавање и заштиту од претњи јавној и националној безбедности, као и слободан проток таквих података“.

Читање Нацрта закона у којем се наизменично наводе правила и изузеци, а онда и посебни изузеци, је веома отежано, а што утиче и на разумевање обавеза, нарочито имајући у виду да је реч о посебном виду обраде.

Ову примедбу упутили су и други учесници јавне расправе, као и Европска комисија у прелиминарном мишљењу из априла 2018. у којем је истакнуто да се посебна пажња мора посветити јасноћи текста закона, којим се грађанима обезбеђују важна права, будући да је заштита података основно право у Европској унији.

У наведеном мишљењу Повереника на претходну верзију нацрта закона, Повереник је закључио да “без оспоравања значаја заштите јавне и националне безбедности, те обраде података у вези са тим, начин на који је то урађено Нацртом закона, није одговарајући. Адекватније решење, прихватљивије са становишта методологије израде нацрта, би било да се и овај вид обраде (обрада коју врше надлежни органи у циљу спречавања, истраге и откривања кривичних дела...) уреди унутар одељка о посебним случајевима обраде, на начин да се одреде питања која се могу другачије уредити законом који регулише поступање и рад наведених органа и тиме изузму од општег режима.“

Имајући у виду да је у оквиру нашег правног система обрада података о личности на коју се односи Полицијска директива предмет уређивања више посебних закона, номотехничким приступом за који се определило Министарство правде, институт заштите података о личности издваја се из контекста којем, по природи ствари, припада, а да при томе нису на прецизан начин идентификовани руковођи који врше обраду података у означене, посебне сврхе, односно прописи којима је установљено њихово овлашћење за обраду. Ово није учињено ни одредбама члана 4. тачка 26) Нацрта закона, којима се значење израза „надлежни орган“ покушава одредити на крајње неадекватан начин - набрајањем послова који се термилошки подудару са могућим сврхама обраде наведеним у члану 1. став 2. Нацрта закона.

Члан 3. Нацрта закона не садржи ниједну обраду која би се односила на питање обима његове примене у погледу члана 1. став 2. Нацрта закона.

Додатно, услед природе директиве као инструмента хармонизације и као последица избора директног превода одредаба Полицијске директиве, многе одредбе

² Директива 2016/680 Европског парламента и Савета о заштити појединаца у вези с обрадом података о личности од стране надлежних органа у сврхе спречавања, истраге, откривања или гоњења кривичних дела или извршења кривичних санкција и о слободном кретању таквих података.

су веома опште за један национални закон, а тиме и нејасне, дајући широку дискрецију у њиховој примени. Примера ради члан 8. ст. 2 и 3. или чл. 9. и 10.

Даље, у одредбама чл. 78. и 79. Нацрта закона (Послови Повереника, односно Инспекцијска и друга овлашћења Повереника) нису пропраћене разлике у пословима и овлашћењима Повереника које произлазе из два паралелна режима заштите података о личности које овај нацрт закона покушава да институционализује, па тако, примера ради, „провера Повереника“ из члана 35. Нацрта закона није наведена ни као посао (члан 78.), ни као овлашћење (члан 79.) овог органа.

За поједине обавезе „надлежних органа“ изостају санкције, што уједно указује на нужност систематичнијег приступа уређивања обима обраде података, прецизног одређивања органа на које се односе овај посебни режим заштите, као и измена других закона.

Без систематичног уређивања ове обраде ствара се привид да је Полицијска директива транспонована у правни систем Србије, док је, истовремено, текст закона који треба да уреди општи режим у области обраде података о личности, несврхисходно оптерећен.

Како се недостаци Нацрта закона који се тичу имплементирања Полицијске директиве не могу отклонити корекцијом појединачних одредаба текста Нацрта закона, Повереник даље неће коментарисати одредбе, односно делове одредаба Нацрта закона које се тичу обраде података коју врше „надлежни органи“ „у посебне сврхе“.

Нацрт закона, по узору на Општу уредбу, садржи неколико, углавном, кратких одредаба о посебним случајевима обраде садржаних у посебној глави Нацрта закона.

С тим у вези, Повереник истиче да доношење једног важног закона не треба да буде само испуњавање обавеза према некој међународној организацији, већ уједно и преиспитивање потреба друштва да се ова материја уреди.

Отуда је моменат усвајања закона потребно искористити за уређење питања која су се у пракси показала као значајна. Између осталог, на тај закључак наводи и Општа уредба у делу који се односи на посебне видове обраде, као што је идентификациони број.

Члан 87. Опште уредбе наглашава да то питање детаљније могу да уређују државе, а не да одредба националног прописа треба да набраја који се закони примењују, јер је јасно да се у једном правном систему примењују сви важећи прописи, осим када се прецизно пропише да се одређени пропис не примењује.

Стога је важно уредити да се забрањује, или макар ограничава, обрада ЈМБГ посредством интернета, као и да се забрањује копирање личних докумената, осим када је то изричито прописано законом.

Садржина одредаба које се у овом делу односи на остале видове обраде, предмет су мишљења Повереника на појединачне одредбе Нацрта закона.

Значајно је истаћи да Нацрт закон не предвиђа уређење видео-надзора, на шта је Повереник указао у мишљењу на Претходни нацрт закона.

Видео-надзор представља неуређену област у Србији, а још од усвајања Закона о заштити података о личности, 2008. године, аргумент Министарства правде је да ће то бити материја посебног закона. Последица је, нажалост, употреба, и неретко злоупотреба видео-надзора у Србији. У мишљењу на Претходни нацрт закона Повереник је истакао нужност уређивања овог посебног вида обраде новим

законом о заштити података, а као контрааргумент Министарства наведено је да Општа уредба не садржи одредбе о видео-надзору.

Међутим, чињеница да нешто није експлицитно наведено у Општој уредби, није препрека да држава пропише у националном закону. Примера ради, закон о заштити података о личности Немачке, усвојен по доношењу Опште уредбе, садржи одредбе о видео-надзору у јавном простору.

Управо је сад прилика да се уреди све присутнији видео-надзор. У супротном, ризикује се да област остане и даље неуређена.

У прилог аргументу да се видео-надзор уреди овим законом је и чињеница да би доношење посебног закона у овој области изискивало додатне трошкове из Буџета Србије, јер би био узрок додатних трошкова за финансирање рада посебне радне групе или ангажовање лица која нису службеници Министарства или других органа. Истовремено, такав закон садржао би веома мали број одредаба.

Будући да се видео-надзор, као посебан ви обраде података о личности, тематски потпуно уклапа у материју обухваћену Нацртом закона, искористила би се прилика да се, без задирања у одредбе посебних закона, као што су примера ради Закон о безбедности саобраћаја на путевима или Законом о приватном обезбеђењу, уреди питање видео-надзора у радном и стамбеном простору, као и на јавном месту.

У погледу статусних питања Повереника, Нацрт закона упућује на одредбе Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, а који је такође предмет измена и допуна, и с тим у вези, Повереник истиче да је неопходно да и садржина ових измена и допуна буде доступна у што краћем року, као и да је неопходна да се поступци доношења ових двају закона синхронизују. Поједина статусна питања Повереника, будући да се тичу примене овог закона, као што је питање овлашћених лица за надзор, не могу бити предмет неког другог закона.

Садржина Нацрта закона

У делу мишљења у начелу, Повереник посебно користи прилику да укаже на следеће: поступак заштите права пред Повереником, правила пресуђене ствари, инспекцијски надзор Повереника и изостављање услова и поступак изрицања управних мера.

Посебно, Повереник сматра да је од посебног значаја да се размотри потреба уређења обраде података о умрлим лицима. С једне стране, треба имати у виду да обрада података о умрлом лицу није питање права неког лица на приватност и заштиту података о личности, будући да су ово лична права, као и чињеницу да ова материја није предмет Опште уредбе. Међутим, с друге стране, чињеница је да је обрада података о умрлим лицима веома важна и да би изостављање уређења ове материје имало за последицу немогућност остваривања интереса појединаца, као и неуређене односе, и правну несигурност свих који обрађују податке о умрлом лицу, неретко потпуно нежељено.

Неадекватност уређења поступка заштите права пред Повереником била је разматрана у непосредној комуникацији Повереника са представницима Министарства правде.

Чланом 82. Нацрта закона предвиђено је да лице на које се подаци односе има право да поднесе притужбу Поверенику, ако сматра да је обрада података о његовој

личности извршена супротно одредбама овог закона, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор.

Наиме, према члану 52. Закона о инспекцијском надзору:

„Свако лице има право да поднесе притужбу против руководиоца инспекције, инспектора, односно службеника овлашћеног за вршење инспекцијског надзора ако сматра да су му њиховом незаконитом или неправилном радњом, односно несавесним радом, повређена права или слободе.

Притужбу поднету против лица овлашћеног за вршење инспекцијског надзора разматра и одлуку у вези са њом доноси непосредни руководиоца лица на које се притужба односи, односно орган надлежан за вршење надзора над радом инспекције и орган надлежан за његово постављење или орган или тело које је тај орган овластио.

Разматрање притужбе окончава се и одлука о притужби доноси се у року од 15 дана од пријема притужбе и потом доставља подносиоцу.

Подносилац притужбе који је незадовољан одлуком о притужби може се овим поводом обратити Координационој комисији у року од 15 дана, која у вези с тим предузима одговарајуће активности из круга послова које обавља.“

Законом о инспекцијском надзору притужба је, дакле, уређена као средство којим се грађани обраћају органу поводом непрофесионалног, неправилног и незаконитог рада појединца тога органа као лица овлашћеног за вршење инспекцијског надзора. Стога, последица инсистирања на решењу садржаном у Закону о инспекцијском надзору је немогућност лица да оствари заштиту права чије је остваривање уређено Нацртом закона.

Неопходно је правити дистинкцију између поступка заштите права лица и поступка надзора над спровођењем закона. У оба случаја, имајући у виду својство надлежног органа, ови поступци треба да буду посебно уређени.

Приликом израде Нацрта закона није се водило рачуна о начелу „не двапут о истом – *ne bis in idem*“, нити последици упоредно вођених поступака.

Наиме, чланом 78. ст. 1. т. 6. предвиђено је да Повереник решава по притужбама и обавештава подносиоца притужбе о току и резултатима поступка који води у складу са чланом 82. овог закона, а који предвиђа право на притужбу Поверенику. Ставом 2. овог члана предвиђена је обавеза Повереника да подносиоца притужбе обавести о току поступка који води, резултатима поступка, као и о праву лица да покрене управни спор, док је чланом 83. Поверенику прописан рок од 90 дана да поступи по притужби.

Дакле, у таквом поступку, под условом да се исти уреди из већ елаборираних разлога, Повереник би одлучивао и о повреди права, али и обавезама руковоца. Поводом одлуке Повереника, о овим правима и обавезама може одлучивати и Управни суд, по тужби.

Међутим, истовремено, чланом 84. Нацрта закона предвиђа се и могућност вођења судског спора уколико лице на које се подаци односе сматра да му је супротно овом закону, од стране руковоца или обрађивача, радњом обраде његових података о личности повређено право прописано овим законом. Дакле, у истоветној

ситуацији. Ову заштиту лице остварује у парничном поступку, а надлежност се успоставља за више судове.

Орган пред којим се може водити поступак (Повереник, Управни суд, виши суд) нема обавезу да обавештава, нити проверава код другог органа, чињеницу да ли се води какав поступак, што је и логично, јер судски поступак пред судом опште надлежности није у зависној вези са судским поступком пред судом посебне надлежности, какав је Управни суд. А што се тиче обавештавања Повереника, сам поступак који води овај орган је Нацртом закона неодређен.

На тај начин не само да се доводи у питање правна сигурност у апстрактном смислу, већ и у појединачном конкретном случају. Важно је истаћи да правна несигурност постоји независно од диспозитива одлуке органа, с обзиром на то да образложење одлуке и тумачење појединачне одредбе може бити различито, па чак и опречно.

Претходни нацрт закона није садржао ни једну процесну одредбу у погледу поступка надзора Повереника, и на коментар Повереника измењен је став 2. члана 77. Нацрта који гласи:

„У вршењу својих овлашћења Повереник поступа у складу са законом којим се уређује управни поступак и законом којим се уређује инспекцијски надзор, ако овим законом није другачије одређено.,,

Међутим, оваква одредба, видети и коментар на члан 77. Нацрта закона, када Нацртом закона није уређен поступак заштите права лица на које се односе подаци, а институти предвиђени овим нацртом не постоје у Закону о општем управном поступку, нити у Закону о инспекцијском надзору, не решава проблем примене закона.

Нацрт закона не садржи ниједну одредбу о овлашћеним лицима Повереника, а које су неопходне како би поступак надзора било могуће спровести. Такође, одредбе о овлашћеним лицима за надзор Повереника су неопходне ради извршења овлашћења у вези са условима и овлашћењем за издавање прекршајног налога прописаним Законом о прекршајима.

На рад Повереника не може да се примењује Закон о инспекцијском надзору у целости, нити је могућа сходна примена прописа без посебног уређења надзора који врши Повереник, између осталог, имајући у виду улогу Координационе комисија коју образује Влада на основу члана 12. Закона о инспекцијском надзору, будући да би тако нешто било у супротности и са одредбама Опште уредбе о независности органа (чл. 52.), али и одредбама самог Нацрта закона (чл. 74).

Нацрт закона, као ни Претходни нацрт закона, не предвиђа изрицање управних мера, нити уређује надлежност органа, као ни поступак изрицања ових мера. Досадашња пракса, нажалост, указује на то да санкције за кршење Закона о заштити података, односно права лица, углавном изостају, или су симболичне. Преоптерећеност прекршајних судова и велики проценат застаре само су један од аргумената у прилог потребе усклађивања националног прописа са Општом уредбом и у делу који се односи на управне мере.

Чињеница да гоњења за извршење кривичног дела неовлашћеног прикупљања података готово да нема, такође погодује сваком оном ко има намеру да податке о

грађанима Србије, као и других лица, несметано обрађује чак и у недозвољене сврхе. Управо свест да постоје руковођи, и обрађивачи, који унапред израчунају казну коју ће платити и без обзира на то незаконито обрађују податке о личности чија је вредност по привреду, а суштински за једно друштво, све већа, нагнала је творце Опште уредбе да управне мере добију посебно место у овом документу, у члану 83. Опште уредбе, као и ставовима 148, 150 и 151 Преамбуле.

Република Србија увела је управне мере Законом о заштити конкуренције („Сл. гласник РС“, бр. 51/09 и 95/13) које у новчаном износу одређује Комисија за заштиту конкуренције као самостална и независна организација која врши јавна овлашћења у складу са овим законом. Стога, одредбе о управним мерама у Нацрту закона не би представљале преседан у области управног права, те је потребно ускладити Нацрт закона са Општом уредбом.

II. Мишљење на појединачне чланове

Члан 1. Нацрта закона уређује предмет закона и мишљење Повереника у погледу његове садржине дато је у делу мишљења на Нацрт закона у начелу.

Члан 3. Нацрта закона - видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 4. Нацрта закона садржи дефиниције које је неопходно додатно уредити, а поједине додати у складу са Јединственим методолошким правилима за израду прописа („Сл. гласник РС“, бр. 21/2010).

Тачком 8. прописана је дефиниција „руковаоца“ којом се прописује да законом којим се одређује сврха и начин обраде, „може се одредити руковалац или прописати услови за његово одређивање“. Одредбу треба изменити тако да уместо речи „може се одредити“ стоје речи „одређује се“, а уместо речи „прописати“ стоје речи „се прописују“.

Тачком 26. прописана је дефиниција „надлежних органа“, а подтачком б) одређено је да то могу бити и правна лица овлашћена законом. Оваква дефиниција није прецизна и последица дословног преузимање дефиниције из Полицијске директиве. С тим у вези, видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Поред ових дефиниција неопходно је прописати и дефиниције других појмова, као и израза чије је значење важно за разумевање и примену закона.

То се, примера ради, односи на изразе: архивирање у јавном интересу, научно и историјско истраживање, као и статистичке сврхе (члан 6. став 1.); историјске сврхе (члан 7. став 3.); кажњива дела (члан 19. став 1.); подношење, остваривање или одбрана правног захтева (чл. 17, 30, 31, 44. и др.); брисање података или копија података (члан 45. став 4. тачка 7); лице за заштиту података о личности (члан 56.); група руковалаца (члан 59.); кодекс поступања (члан 59.); хуманитарне сврхе (члан 94.)

Такође, изостала је дефиниција појма „криптозаштите“, а коју је неопходно уредити у овом закону или упутити на одговарајућу дефиницију садржану у другом закону. Недостаје дефиниција „икона“ на које је у Уредби указано и у Преамбули, а не само у појединачним одредбама, посебно имајући у виду основно значење ове речи у српском језику.

Члан 6. Нацрта закона уређује дозвољеност обраде у друге сврхе, и ради могуће примене ове одредбе, неопходно је уредити значење израза архивирање у јавном интересу, научно и историјско истраживање, као и статистичке сврхе, појединачно.

Члан 7. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 8. Нацрта закона потребно је изменити на начин да се овим законом одреди, или учини одредивим, рок у коме се могу чувати подаци који се обрађују искључиво у сврхе архивирања у јавном интересу, научног или историјског истраживања и у статистичке сврхе. Ово је условљено начелима обраде (члан 5. Нацрта закона), с једне стране, и обавезом руковода да лицу пружи одређене информације о томе (чл. 23, 24...), с друге.

У погледу става 2. овог члана видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 9. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 10. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 11. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 12. Нацрта закона брисати став 3.

Члан 13. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 16. Нацрта закона у ставу 2. треба извршити правно-техничку редакцију текста како би било јасно да ли је, у случају да оба родитеља заједнички врше родитељско право, обрада података о малолетном лицу могућа уз пристанак једног родитеља или је неопходан пристанак оба родитеља.

Члан 17. Нацрта закона треба преформулисати у ставу 2. тачка 3) с обзиром на нејасну формулацију да лице „правно није у могућности“. У погледу тачке б) и израза „подношење, остваривање или одбране правног захтева“ видети коментар на члан 4. Нацрта закона.

Члан 18. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 19. Нацрта закона уређује посебне услове за обраду података „у вези са кривичним пресудама и кажњивим делима“ као издвојену посебну категорију података о личности у смислу члана 10. Опште уредбе. Одредбу је неопходно уредити, између осталог имајући у виду да се обрада ових података може се вршити у складу, а не на основу, члана 12., као и да закон треба да јасно пропише обраду ових података о личности, с обзиром на то допуштеност законом уједно значи и да није предмет забране, а конкретна норма којом се даје могућност обраде може и да изостане из неког закона. Даље, како је наведено у коментару на члан 4. неопходно је одредити значење израза „кажњива дела“ у ставу 1. На крају, није јасно који орган се

сматра као “надлежни орган” у смислу истог става, и које би биле надлежности и овлашћења тог органа.

Став 2. брисати будући да није материја овог закона.

Члан 20. Нацрта закона брисати став 4.

Члан 21. Нацрта закона уређује, поред осталог, начин остваривања права лица на које се подаци односе. Како произлази из одредаба овог члана, лице на које се односе подаци може остварити своја права подношењем захтева руковооцу података, подношењем притужбе Поверенику и подношењем тужбе суду. Из одредаба Нацрта закона није јасна правна природа поступка који спроводи руковалац података поводом поднетог захтева, што извесно није добро са становишта законитости рада руковооца, који мора имати унапред познате и недвосмислене обавезе у погледу правила поступања по захтеву који му је поднет. Ово је истовремено значајно и са становишта начела једнакости и правне сигурности, па је потребно допунити Нацрт закона у том смислу.

Ставом 4. предвиђено је да је руковалац дужан да обавести лице на које се подаци односе о „праву на притужбу Поверенику, односно тужбу суду”. Како је каснијим одредбама предвиђено, по притужби Поверенику, као поступку, такође се може наложити руковооцу да поступи по захтеву лица на које се подаци односе, што би могло да доведе до ситуације да исто лице у различитим поступцима не добије једнаку заштиту или да различита лица поводом исте обраде и истог руковооца у овим поступцима добију различиту заштиту, што је супротно начелу правне сигурности. Поступак пред Повереником по “притужби” је нужно уредити као поступак по правилима управног поступка, будући да је реч о поступку заштите права и интереса лица, а не заштите законитости.

Члан 79. Опште уредбе уређује права на делотворно правно (судско) средство против руковооца или обрађивача, али није јасно да ли се ова одредба односи на успостављање паралелног система заштите, уз поступак пред Повереником или на заштиту права личности чија је повреда наступила повредом обавеза руковооца или обрађивача, прописане Општом уредбом. С тим у вези, неопходно је размотрити да ли је намера да се успоставе два паралелна режима заштите, имајући у виду да је против одлуке Повереника по „притужби”, под условом да се уреди овај поступак, могуће водити управни спор.

Ставом 9. истог члана утврђује се овлашћење Повереника да одређује информације које се пружају лицима на која се подаци односе, а које се представљају стандардизованим иконама приказаним у електронском облику и уређује поступак за њихово утврђивање. Термин „стандардизоване иконе“ није појашњен у одредбама чланова Опште уредбе, али јесте ставом 60. Преамбуле. Стога је потребно Нацртом закона уредити значење израза, како је наведено у мишљењу на члан 4. Нацрта закона.

Повереник истиче да је Општом уредбом ова надлежност дата Европској комисији, као носиоцу извршне власти у Европској унији, те је, у циљу усклађивања Нацрта закона са Општом уредбом, потребно размотрити поменућу одредбу на начин да предвиђено овлашћење има Влада.

Став 10. брисати.

Члан 22. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 23. Нацрта закона брисати став 5.

Члан 24. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 25. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 27. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 28. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 30. Нацрта закона односи се на право на брисање података о личности, тј. обавезу руковооца да избрише податке које обрађује, па је законом потребно уредити и начин на који руководилац поступа, тј. начин на који се врши брисање података када се ради о аутоматизованој и неаутоматизованој обради, имајући у виду да радња брисања података у недигиталној форми заправо значи уништавање података.

Став 6. брисати.

Члан 31. Нацрта закона уређује право на ограничење обраде у, између осталог, „циљу подношења, остваривања или одбране правног захтева“, и с тим у вези видети коментар на члан 4. Нацрта закона.

Став 4. брисати.

Члан 32. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 33. Нацрта закона став 3. брисати.

Члан 34. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 35. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 36. Нацрта закона став 5. брисати.

Члан 39. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 40. Нацрта закона став 3. брисати.

Члан 41. Нацрта закона уређује обавезе руковооца на општи начин без релевантне одредбе у казним одредбама. Предвиђа се његова обавеза да предузме „техничке, кадровске и организационе мере“ како би обезбедио да се обрада врши у складу са тим законом и био у могућности да то предочи, узимајући у обзир природу, обим околности и сврху обраде, као и вероватноћу наступања и ниво ризика по права и слободе лица. Будући да су кадровске мере саставни елемент организационих мера, а што је препознато и у Општој уредби која се односе на техничке и организационе мере, потребно је реч „кадровске“ изоставити.

У ставу 2. истог члана потребно је прецизирати обавезу преиспитивања и ажурирања мера из става 1. тог члана, на тај начин да законом буде утврђено када је то преиспитивање и ажурирање неопходно.

Такође, у ставу 3. наводи се да, „ако је то у сразмери са обрадом података“, мере из става 1. тог члана укључују примену одговарајућих интерних аката руковода о заштити података. Овако утврђена обавеза не представља јасно правило за поступање, па је потребно прецизирати наведену одредбу на начин да законом буде утврђено када руковалац треба да донесе интерни акт о заштити података о личности, тј. када је доношење тог акта „у сразмери“ са обрадом података.

Став 5. брисати.

Члан 42. Нацрта закона односи се на мере заштите, а заправо се односи на интегрисану и инкорпорисану приватност, нове концепте заштите података који се уводе Општом уредбом – „*privacy by design*“ и „*privacy by default*“. Имајући у виду значај ових концепата, став 78. Преамбуле Опште уредбе, чињеницу да су мере заштите општи појам, као и садржину нарочито става 2., рубрум члана треба изменити тако да, примера ради, гласи: „Интегрисана приватност и инкорпорисана приватност“

У погледу израза „кадровске мере“, стоји претходна напомена, да су кадровске мере по природи организационе мере, па реч „кадровске“ треба брисати.

Став 3. је нејасан. Израз „учешће физичког лица“ неопходно је ближе одредити законом, како би одредба добила смисао и могла бити примењена у пракси.

Члан 43. Нацрта закона предвиђа заједничке руководе и уређује њихову одговорност у случају када су руководи ти који одређују сврху и начин обраде података. Међутим, имајући у виду да заједнички руководи могу бити успостављени и законом (нпр. у случају бирачких спискова), овај члан је потребно допунити одредбом која ће се односити на ту ситуацију.

Члан 44. Нацрта закона предвиђа обавезу руковода да одреди у писменом облику свог представника у Републици Србији. Потребно је уредити и садржину акта којим руковалац одређује свог представника, или уредити начин уређивања садржине акта.

Члан 45. Нацрта закона у ставу 11. овлашћује Повереника да изради стандардне уговорне клаузуле које се односе на обавезе из ст. 3. и 7. тог члана.

Стандардне уговорне клаузуле израђене од стране Повереника представљале би правни институт који не постоји у праву Европске уније. Наиме, стандардне уговорне клаузуле утврђује непосредно Европска комисија, или их усваја надзорни орган у складу са механизмом конзистентности из члана 63. Опште уредбе, а затим Комисија. Према томе, решење садржано у Нацрту закона, које предвиђа да Повереник (сам) израђује стандардне уговорне клаузуле у складу са чланом 45. истог закона (Обрађивач!), није адекватно институту који постоји у европском праву и у том смислу, а како се не би догодило да под видом усаглашавања са правом ЕУ у правни систем уведе институт који носи исти назив, али је суштински другачији од института европског права, неопходно је ову одредбу изменити.

С обзиром на то да механизам конзистентности, који је предвиђен Општом уредбом, није могуће транспоновати у наш правни систем, Нацртом закона потребно

је предвидети могућност коришћења стандардних уговорних клаузула које је усвојила Европска комисија у складу са Општом уредбом.

С тим у вези, треба изменити и друге одредбе Нацрта закона које се односе на „стандардне уговорне клаузуле“, примера ради чл. 78. ст. 1. т. 10. и 79. ст. 2. т. 1.

Став 12. брисати.

Члан 46. Нацрта закона утврђује да обрађивач и друго лице које је од стране руковођа или обрађивача овлашћено за приступ подацима о личности, не може да обрађује те податке без налога руковођа, осим ако је таква обрада прописана законом.

Нејасно је који круг обвезника обухвата ова одредба, посебно имајући у виду чињеницу да у образложењу уз овај члан стоји да је прописано да обрађивач сме да обрађује податке о личности само по налогу руковођа, осим у случају када је на такву обраду обавезан законом.

Стога је неопходно преиспитати и кориговати наведену одредбу.

Уколико се одредба односи и на друга лица, потребно је утврдити разлику између овлашћења и налога, а потом ускладити овај члан са чланом 50. став 5. Нацрта закона, као и са чланом 95. став 1. тачка 23), којим је предвиђена прекршајна санкција за случај да се подаци обрађују без налога или супротно налогу руковођа, док се овлашћење уопште не помиње.

Члан 47. Нацрта закона односи се на евиденције радњи обраде. Ради прецизирања, одредбу става 9. тачка 2) потребно је допунити, тако да законом буде утврђено када се сматра да обрада није повремена.

Ставови 2, 5. и 6. брисати.

Члан 48. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 50. Нацрта закона односи се на безбедност података. У погледу израза „кадровске мере“, стоји претходна напомена, па реч „кадровске“ треба брисати.

Став 5. је потребно ускладити са чланом 46., као и чланом 95. Нацрта закона.

Став 6. брисати.

Члан 51. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 52. Нацрта закона односи се на обавештавање Повереника у случају повреде безбедности. Одредбу је потребно допунити ставом који се односи на овлашћење Повереника, или другог органа, за доношење подзаконског акта који би се односио на начин обавештавања Повереника, као и на образац обавештења.

Став 8. брисати.

Члан 53. Нацрта закона предвиђа обавезу обавештавања лица у случају повреде безбедности. Уз коментаре који се, као и у случају члана 52., односе на подзаконске акте, дакле допуна члана ставом који се односи на овлашћење органу за доношење подзаконског акта, треба уредити одлуку и садржину одлуке руковођа да не обавести лица на која се подаци односе, или основ за уређивање форме и садржине одлуке.

Став. 5. брисати.

Члан 54. Нацрта закона односи се на процену утицаја на заштиту података о личности. Ради прецизирања надлежности Повереника, став 5. је потребно преформулисати, како би на одговарајући начин био успостављен правни основ за доношење и објављивање акта Повереника о листи врста радњи обраде за које се мора извршити процена утицаја из става 1. тог члана, односно за које процена утицаја није потребна.

Ставове 7, 8. и 10. брисати.

Члан 55. Нацрта закона уређује обавезу прибављања претходног мишљења Повереника. У ставу 7. тачки 3. брисати реч кадровским.

Ставове 2, 3, 8. и 9. брисати.

Одредбу става 10. потребно је преформулисати, како би на одговарајући начин био успостављен правни основ за доношење и објављивање подзаконског акта Повереника о листи врста радњи обраде у вези са којима се мора тражити његово мишљење.

Одредбу става 11. којом се установљава дужност органа власти који предлажу усвајање закона и других прописа заснованих на законима, а који садрже одредбе о обради података о личности, да у току њихове припреме затраже мишљење Повереника, потребно је издвојити у посебан члан, с обзиром на то да се ради о посебној врсти обавезе и уредити начин и процедуру за извршење те дужности.

Члан 56. Нацрта закона односи се на одређивање лица за заштиту података о личности. У погледу значења речи „лице за заштиту података о личности“ видети коментар на члан 4. Нацрта закона.

У ставу 2. тачке 2. и 3. нису прецизне у деловима које се односе на „системски надзор великог броја лица“ и обраду „у великом обиму“.

Став 10. уређује обавезу руковођа и обрађивача да доставе Поверенику контакт податке лица за заштиту података о личности. С тим у вези, треба допунити члан 78. Нацрта закона у делу који се односи на обраду података о лицима за заштиту података о личности од стране Повереника.

Члан 58. Нацрта закона уређује које обавезе „најмање“ има лице за заштиту података о личности. Остаје нејасно да ли и под којим условима би се могле утврдити и друге обавезе тог лица, као и ко би могао да их утврди.

Став 1. потребно је прецизирати у тачки 2. којом се предвиђа да лице за заштиту података прати примену прописа који се, између осталог, односе на „питање поделе одговорности“. Цитирану формулацију потребно је прецизирати, како би предмет обавезе – питање поделе одговорности - био јасно одређен.

Став 1. тачку 4., којом је предвиђено да ово лице сарађује са Повереником и „саветује се са њим у вези са питањима која се односе на обраду“, треба променити реч „саветовање“, будући да термин није одговарајући и не одговара значењу из члана 39. Уредбе.

Став 3. брисати.

Члан 59. Нацрта закона односи се на „Кодекс поступања” и с тим у вези, пре свега, треба нагласити да недостаје дефиниција „групе руковалаца”, као и „кодекса”. Није јасно да ли ова „група” обухвата само руковооце из Републике Србије.

Став 2. брисати, није јасно који би то били руковооци или обрађивачи на које се Закон о заштити података о личности не односи. Преузет је дословце из Опште уредбе која, с обзиром на поделу надлежности између држава чланица и Европске уније, не може да уређује на јединствен начин целокупну заштиту података.

Ставом 5. предвиђено је да Повереник даје мишљење о усклађености предлога кодекса са законом, и дужан је да кодекс „региструје и објављује”, али није предвиђен начин и поступак давања мишљења, као ни поступак регистрације, нити начин објављивања, па је у том смислу неопходно допунити наведену одредбу да би могла бити спроведена.

Став 6. брисати.

Члан 60. Нацрта закона уређује надзор над применом кодекса. Члан је неопходно изменити и допунити.

Ставом 1. предвиђа се могућност да надзор над применом кодекса може вршити предузетник или правно лице које је акредитовано за вршење надзора у складу са законом који уређује акредитацију.

Овако уређена норма је неразумљива и неприменљива, будући да се њом упућује на примену Закона о акредитацији („Сл. гласник РС“, бр. 73/10), док из преосталих одредаба истог члана произлази да акредитацију даје Повереник (а не национално тело за акредитацију, чији рад се уређује поменутиим законом). Уједно, Закон о акредитацији уређује акредитацију као поступак утврђивања да ли неко лице испуњава услове за вршење послова оцењивања усаглашености, а не надзора.

Међутим, у члану 78. Нацрта закона, у којима се таксативно набрајају послови Повереника, нису наведени послови из члана 60. Нацрта закона, па остаје нејасно питање надлежности за акредитацију за вршење надзора над применом кодекса поступања. Ако би то био Повереник, члан 78. треба допунити, а поступак акредитације уредити овим законом.

Став. 8. брисати.

Члан 61. Нацрта закона односи се на могућност установљивања поступака издавања сертификата.

Овај члан Нацрта закона нити уређује поступак издавања сертификата, нити утврђује који је орган надлежан да установи тај поступак, услед чега су одредбе поменутог члана неспроводиве и неопходно их је кориговати, водећи рачуна о томе да се надлежности, као и права и обавезе, могу одређивати само законом, а не и подзаконским актом. С тим у вези, потребно је и презицирати шта се сматра „одговарајућим жиговима и ознакама”.

Став 10. брисати.

Члан 62. Нацрта закона односи се на „сертификациона тела“, односно на акредитацију сертификационих тела. Члан је неопходно изменити и допунити.

Чланом се предвиђа да се сертификационо тело акредитује „у складу са законом којим се уређује акредитација“, док се надлежност за спровођење поступка акредитације ниједном одредбом Нацрта закона не утврђује експлицитно, већ се о

томе посредно закључује на основу одредаба става 2. овог члана, из којих произлази да је, пошто сертификационо тело може бити акредитовано само ако Поверенику докаже да испуњава услове који су том одредбом прописани, Повереник тај који спроводи поступак сертификације.

Међутим, у члану 78. Нацрта закона нису наведени ови послови, па остаје нејасно питање надлежности за акредитацију сертификационих тела. Ако би то био Повереник, члан 78. треба допунити, а поступак акредитације уредити овим законом. У супротном, важни правни институти које предвиђа Општа уредба – кодекс поступања и сертификати о заштити података о личности неће бити ефективно примењиви у нашој земљи.

Став 9. брисати.

Члан 63. Нацрта закона уређује у ставу 1. као опште начело преноса података да се сваки пренос података о личности чија је обрада у току или података о личности који су намењени даљој обради може извршити само ако руковалац и обрађивач поступају у складу са условима прописаним тим поглављем закона (поглавље V), а све у циљу обезбеђивања нивоа заштите физичких лица који је једнак оном који гарантује овај закон.

Реч: „поглављем“ је потребно брисати, јер је неопходно да руковалац и обрађивач у целини поступају у складу са законом, те да законитост преноса података не зависи само од тога да ли су примењене одредбе поглавља које се односе на пренос података, већ од тога да ли руковалац и обрађивач, иначе врше обраду података у складу са овим законом.

Став 2. брисати.

Члан 64. Нацрта закона уређује пренос на основу примереног нивоа заштите и одређује када се сматра да је услов у погледу примереног нивоа заштите испуњен, и то: у државама и међународним организацијама које су чланице Конвенције Савета Европе о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података и у државама, на деловима њихових територија или у једном или више сектора одређених делатности у тим државама или међународним организацијама за које је од стране Европске уније утврђено да обезбеђују примерени ниво заштите (став 2.) и ако је са другом државом или међународном организацијом закључен међународни споразум о преносу података (став 4.).

У ставу 3. утврђено је овлашћење Владе да утврди да држава, део њене територије, област делатности, односно правног регулисања или међународна организација не обезбеђује примерени ниво заштите података, осим ако се ради о чланицама Конвенције и предвиђени су критеријуми који се том приликом узимају у обзир.

Из наведене одредбе произлази да је Нацртом закона установљена претпоставка да државе и међународне организације обезбеђују примерени ниво заштите података, све док Влада не утврди другачије (осим ако се ради о чланицама Конвенције).

Такав режим различит је од режима преноса који је уређен Општом уредбом и који се заснива на утврђивању постојања примереног нивоа заштите података у свакој земљи појединачно.

Ради отклањања ове очигледне нелогичности и усклађивања Нацрта закона са Општом уредбом, као и ради повезивања одредаба члана 64. и члана 65. став 1, у

члану 64. став 3. после речи: „међународна организација“ реч: „не“ потребно је изоставити.

Члан 65. Нацрта закона у ставу 2. тачка 1) треба да гласи: потврђеним међународним уговором. У погледу тачке 2) видети коментар на члан 45. Нацрта закона, а у односу на тачку 3) видети коментар на члан 67. Нацрта закона.

Став 3. односи се на могућност обезбеђивања одговарајућих мера заштите уз посебно одобрење Повереника. Осим што је потребно преформулисати одредбу, како би била прецизна, потребно је и утврдити правила поступка за издавање одобрења.

У ставу 4. омашком је означен став 2. тог члана, уместо 3. као референтна одредба у погледу посебног одобрења Повереника на основу којег се могу обезбедити одговарајуће мере заштите.

Члан 66. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 67. Нацрта закона уређује обавезујућа пословна правила и предвиђа надлежност Повереника. Као и у случају стандардних уговорних клаузула из члана 45. Нацрта закона, Нацртом закона успоставио би се правни институт који не постоји у праву Европске уније, имајући у виду одредбе члана 47. Опште уредбе и механизам конзистентности из члана 63. Опште уредбе.

Како ову обавезу није могуће транспоновати у наш правни систем, Нацртом закона потребно је предвидети могућност коришћења одобрених обавезујућих пословних правила у складу са Општом уредбом.

С тим у вези, треба изменити и друге одредбе Нацрта закона које се односе на „обавезујућа пословна правила“, примера ради чл. 78. ст. 1. т. 18. и 79. ст. 2. т. 8.

Став 5. брисати.

Члан 69. Нацрта закона треба преформулисати у ставу 1. тачка б) с обзиром на нејасну формулацију да лице „правно није у могућности“.

Став 8. брисати.

Члан 70. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 71. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 72. Нацрта закона уређује послове које, у оквиру међународне сарадње у вези са заштитом података, врши Повереник, па се у тачки 2) утврђује да Повереник предузима одговарајуће мере у односима са органима надлежним за заштиту података у другим државама и међународним организацијама, у циљу обезбеђивања међународне правне помоћи у примени закона, који се односе на заштиту података о личности, укључујући и обавештавање, упућивање на поступке заштите и правне помоћи у вршењу надзора, као и размену информација, под условом да су предузете одговарајуће мере заштите података о личности и основних права и слобода.

Права и дужности Повереника у оквиру ове међународне правне помоћи потребно је утврдити овим законом.

Члан 73. Нацрта закона одређује Повереника као независан државни орган који врши послове надзора над применом тог закона. Међутим, Нацртом закона у надлежност Повереника стављени су, осим послова надзора, и други послови, као што је, примера ради, доношење одређених прописа, вођење евиденције, давање мишљења органима власти у току припреме закона и других прописа заснованих на законима, а који садрже одредбе о обради података о личности, међународна правна помоћ и др. Стога, одредбе става 1. овог члана Нацрта закона треба допунити како би одражавале реалну улогу Повереника. У том смислу, ове одредбе потребно је, такође, ускладити са одредбама члана 4. тачка 22) и члана 78. Нацрта закона, а тиме и са чланом 51. став 1. Опште уредбе којим је уместо речи „supervision“ употребљена реч „monitoring“.

Став 3. упућује на Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја у погледу, између осталог, стручне службе Повереника. Имајући у виду да лица овлашћена за вршење надзора над применом закона о заштити података о личности, као и да посебна овлашћења ових лица не могу да буду предмет Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, сва питања у вези са стручном службом Повереника у погледу примене закона о заштити података о личности морају бити материја овог закона.

Последица неуређивања овог питања је да надзор над применом овог закона неће бити могућ, па тиме ни заштита података о личности у Србији.

Члан 74. Нацрта закона односи се на независност Повереника и уједно предвиђена ограничења у погледу активности повереника. С тим у вези, треба имати у виду и одредбе других закона који прописују сукоб интереса, примера ради Закона о Агенцији за борбу против корупције или планираних новина у овој области. Став 5. брисати.

Члан 75. Нацрта закона односи се на услове за избор Повереника. У том смислу, у односу на одредбе Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, предвиђен је додатни услов - да има потребно стручно знање и искуство у области заштите података о личности. Потребно је ову одредбу прецизирати, прописивањем критеријума за оцену испуњености овог услова.

Као и у погледу садржине члана 73. Нацрта закона, и за мишљење на овај члан неопходно је имати у виду и најављене измене и допуне Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и усклађености истих са чланом 53. став 1. Опште уредбе који предвиђа обавезу да се обезбеди транспарентна процедура избора лица – повереника.

Члан 76. Нацрта закона на општи начин предвиђа обавезу Повереника, његовог заменика и свих запослених у служби Повереника да као професионалну тајну чувају све податке које сазнају у обављању своје функције, односно послова. Обавеза чувања тајне, за државне службенике и намештенике, већ је утврђена Законом о државним службеницима, који се примењује и на запослене у стручној служби Повереника, с тим што тај закон изричито налаже да се поменута обавеза извршава у складу са посебним законом, као и да се одређивање и чување тајне, као и мере заштите тајне, уређују посебним прописима.

Стога, решење које предвиђа да сви подаци до којих се дође у обављању послова органа власти имају својство професионалне тајне, није правно одрживо и потребно га је изоставити, или допунити, у складу са Законом о државним службеницима, посебно имајући у виду да се на ову општу одредбу односи казнена одредба из члана 95. став 3.

Члан 77. Нацрта закона садржи „општа овлашћења“ Повереника, односно одредбе о месној и стварној надлежности Повереника и прописима које овај орган примењује. Стога би речи: „своја овлашћења“ требало заменити речима: „послове из своје надлежности“. Рубрум члана, који гласи „Општа овлашћења“ потребно је заменити називом који тачно одражава садржину овог члана – стварна и месна надлежност.

Став 2. уређује да Повереник поступа у складу са законом којим се уређује управни поступак и законом којим се уређује инспекцијски надзор, ако овим законом није другачије уређено. Овим законом неопходно је уредити поступак надзора, као и положај овлашћених лица за надзор Повереника, будући да сходна примена Закона о инспекцијском надзору без ових посебних одредаба је у супротности са положајем органа надлежног за заштиту података личности.

У погледу месне надлежности, треба имати у виду члан 3. Опште уредбе (територијална клаузула), као и могућност обављања послова из надлежности органа на територији дипломатско-конзуларних представништва.

Члан 78. Нацрта закона утврђује послове Повереника, тачније надлежности Повереника. Рубрум члана потребно је прилагодити садржини.

Одредбе овог члана потребно је преиспитати и ускладити са другим одредбама Нацрта закона, односно са следећим примедбама Повереника, као и са примедбама овог органа на појединачне чланове, примера ради чл. 55, 60, 61, 62, 65, 67, 72, 73, 79, 82. Нацрта закона.

Без посебног уређења Повереника, као органа, у погледу надлежности прописаних Нацртом закона, а нарочито у погледу лица овлашћених за вршење надзора, примена овог закона није могућа.

У ставу 1. тачка 3) утврђено је да Повереник даје мишљење Народној скупштини, Влади, другим органима власти и организацијама, у складу са прописом, о законским и другим мерама које се односе на заштиту права и слобода физичких лица у вези са обрадом. Нејасно је на примену ког прописа упућује цитирана одредба, па је неопходно исту прецизирати у том смислу, или процедуру давања, односно прибављања мишљења Повереника уредити овим законом.

У складу са наведеним, неопходно је размотрити и измену одредаба став 1. т. 10) – 18).

У тачки 19) утврђено је да Повереник води интерну евиденцију о повредама тог закона и мерама које се у вршењу инспекцијског надзора предузимају у складу са чланом 79. став 2. истог закона. Међутим, садржај и начин вођења евиденције нису утврђени.

У ставу 4. предвиђена је могућност да Повереник „тражи“ накнаду нужних трошкова, или да одбије да поступа по притужби, ако је притужба очигледно неоснована, преобимна, или се претерано понавља. Износ накнаде нужних трошкова, или начин одређивања тог износа, уопште није утврђен Нацртом закона. Како се

ради о обавези подносиоца притужбе, неопходно је ту обавезу јасно одредити Нацртом закона.

Члан 79. Нацрта закона односи се на инспекцијска и друга овлашћења Повереника. Нека од овлашћења набројана у ставу 3. овог члана подударају се у целини, или делимично са пословима Повереника из члана 78. Ово се, примера ради, односи на: овлашћење из тачке 1), које одговара послу из члана 78. став 1. тачка 11); овлашћење из тачке 2) које одговара послу из члана 78. став 1. тачка 12); овлашћење из тачке 5) које делимично одговара послу из члана 78. став 1. тачка 14) итд.

Нејасан је *ratio* овог понављања, а образложење дато уз чл. 78. и 79. Нацрта закона не одговарају садржини тих чланова, што текст Нацрта закона чини конфузним и неприменљивим. Ово, независно од тога што су чл. 78. и 79. Нацрта закона конципирани по угледу на чл. 57. и 58. Опште уредбе.

Став 1. тачка 9) прописује овлашћење Повереника да изрекне новчану казну на основу прекршајног налога ако је приликом инспекцијског надзора утврђено да је дошло до прекршаја. Имајући у виду одредбе чл. 168.-170. Закона о прекршајима које се односе на услове и начин издавање прекршајног налога, као и садржину прекршајног налога, јасно је да без уређења стручне службе Повереника и лица овлашћених за вршење надзора, примена казnenих одредаба није могућа.

Одредбом става 3. истог члана утврђује се да надзор над вршењем овлашћења Повереника прописаних тим чланом врши суд, у складу са тим законом. Међутим, надлежност суда предвиђена је одредбама Нацрта закона само као правно средство заштите права физичког лица у вези са обрадом података о личности, који се односе на то лице или интереса руковооца или обрађивача у складу са чланом 83. Нацрта закона, а не и поступак надзора над вршењем овлашћења Повереника.

Члан 80. Нацрта закона видети мишљење на Нацрта закона у начелу.

Члан 82. Нацрта закона уређује право на притужбу Поверенику, дефинишући је као правно средство које може користити лице које сматра да је обрада података о његовој личности извршена супротно одредбама овог закона, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор. С тим у вези, видети мишљење на Нацрт закона у начелу.

Право на притужбу које је предвиђено овим нацртом закона има потпуно другачију правну природу у односу на право на подношење притужбе на рад службених лица прописане чланом 52. Закона о инспекцијском надзору, и не би могла да се односи на заштиту права лица поводом обраде података од стране руковооца или обрађивача, те ју је потребно посебно уредити овим нацртом закона.

Из Опште уредбе, као и чл. 78. и 79. Нацрта закона јасно је да се посебно уређује поступак заштите права лица на које се подаци односе, а које сматра да му је повређено неко од права чије је остваривања уређено овим актом, пред Повереником и поступак заштите законитог поступања руковалаца и обрађивача независно од права појединачног лица.

Стога, заштита права неког лица би била уређена правилима Закона о општем управном поступку, а не правилима Закона о инспекцијском надзору.

Дакле, право на „притужбу“ остваривало би се према правилима управног поступка, с тим што нацртом закона треба прописати, између осталог, рокове за подношење захтева за покретање поступка Поверенику, као и рокове застарелости.

Члан 83. Нацрта закона потребно је, у складу са Законом о управним споровима, допунити ставом 3. који гласи:

„Против правоснажне одлуке управног суда странка и надлежни јавни тужилац могу да поднесу Врховном касационом суду захтев за преиспитивање судске одлуке.“

Члан 84. Нацрта закона предвиђа судску заштиту појединачног права чије је остваривање уређено овим нацртом, и с тим у вези, према ставу 1. отворена је могућност паралелне заштите и правне несигурности. С тим у вези, видети мишљење на Нацрт закона у начелу.

Када постоји исто чињенично и правно стање два органа или две организационе јединице истог органа, не смеју донети различите одлуке, јер то урушава правну сигурност. Република Србија је већ једном осуђена пред Европским судом за људска права због тога и платила значајну накнаду штете и трошкове.

Ситуација није идентична, али је аналогија више него очигледна. За образложење Суда видети Предмет *Винчић и други подносиоци представки против Србије* (Представке бр. 44698/06, 44700/06, 44722/06, 44725/06, 49388/06, 50034/06, 694/07, 757/07, 758/07, 3326/07, 3330/07, 5062/07, 8130/07, 9143/07, 9262/07, 9986/07, 11197/07, 11711/07, 13995/07, 14022/07, 20378/07, 20379/07, 20380/07, 20515/07, 23971/07, 50608/07, 50617/07, 4022/08, 4021/08, 29758/07 и 45249/07) од 01.12.2009. г.).

И сами доносиоци Опште уредбе су размишљали о томе да избегне могућност да по истој ствари постоје различите одлуке, посебно имајући у виду да лице чије је право повређено може поднети притужбе различитим надзорним органима у различитим државама чланицама, па с тим у вези је и став 144. Преамбуле.

С тим у вези, одредбу треба брисати, што наравно, не утиче на остваривање права лица на адекватну судску заштиту против руковооца или обрађивача прописану чланом 79. Опште уредбе, а делом садржану у члану 86. Нацрта закона.

Члан 85. Нацрта закона уређује заступање лица на које се подаци односе и с тим у вези треба додати речи „у складу са законом“. У погледу могућности заступања лица у судском поступку, треба имати у виду члан 85. став 2. Закона о парничном поступку, који гласи: пуномоћник физичког лица може бити адвокат, крвни сродник у правој линији, брат, сестра или брачни друг, као и представник службе правне помоћи јединице локалне самоуправе који је дипломирани правник са положеним правосудним испитом.

У погледу поступка по „притужби“, видети мишљење на Нацрт закона у начелу, као и на члан. 82. према члану 47. став 3. Закона о општем управном поступку прописано је да пуномоћник може бити свако ко је потпуно пословно способан, изузев лица које се бави надриписарством. Овом лицу орган ускраћује заступање решењем против кога је дозвољена жалба која не одлаже извршење решења и о томе обавештава странку. Стога, нема сметњи да буде и представник неке организације, докле год није реч о кривичном делу надриписарства из члана 342. Кривичног законика.

Члан 87. Нацрта закона уређује услове за изрицање новчаних казни, а не, како је то уређено чланом 83. Опште уредбе опште услове за изрицање управних мера. С тим у вези, видети мишљења на Нацрт закона у начелу. Потребно је адекватно уредити поступак и надлежност органа за одређивање управних мера, а у циљу обезбеђивања поштовања обавеза прописаних законом. Уједно је потребно допунити одредбе члана 78. Нацрта закона у погледу надлежности Повереника.

Члан 90. Нацрта закона треба допунити ставом 2. који гласи:

Обрада јединственог матичног броја грађана на начин да се учини јавно доступним на интернету је забрањена.

С тим у вези, треба допунити члан 95. став 1.

Члан 94. Нацрта закона омогућава да се подаци које обрађује орган власти могу обрађивати и у циљу прикупљања средстава за хуманитарне сврхе.

Како би се одредба могла примењивати, неопходно је овим нацртом закона утврдити значење израза „хуманитарне сврхе“.

Члан 95. Нацрта закона одређује новчане казне за прекршаје и у вези са претходним коментарима одредбе треба допунити на следећи начин.

Став 1. после тачке 31) допунити новом тачком 32) која гласи:

„учини јединствени матични број грађанина јавно доступним на интернету (члана 46. став 2.);“

Постојећа тачка 32) постаје тачка 33).

Члан 97. Нацрта закона односи се на примену закона на поступке започете по важећем закону о заштити података о личности. Речи: „поступци изношења података“ потребно је заменити речима: „поступци по захтевима за издавање дозволе за изношење података“.

Додати став 2. који гласи:

„Поступци претходне провере започети по Закону о заштити података о личности који до дана ступања на снагу овог закона нису окончани се обустављају.“

Члан 99. Нацрта закона односи се на подзаконске акте је неопходно преформулисати, а све одредбе садржане у Нацрту закона које би требало да пропишу подзаконске акте треба размотрити, примера ради чл. 52, 53. и 55.

Члан 100. Нацрта закона утврђује обавезу усклађивања одредаба других закона који се односе на обраду података о личности са одредбама овог закона и рок за извршење те обавезе.

Потребно је утврдити обавезу Министарства правде (као органа који је надлежан за припрему прописа о заштити података о личности) да се стара о извршењу прописане обавезе, а тиме и ускладити са чланом 2. став 2. Нацрта закона.

Уједно, неопходно је прописати и последицу неусаглашавања одредаба других закона.

Поменуто одредбу потребно је допунити, како би, поред закона, обухватила и посебна правила цркве и верских заједница.

Члан 102. Нацрта закона прописује рок од шест месеци за почетак примене закона од дана ступања на снагу, а који је, имајући у виду рокове за подзаконске акте, као и сложеност материје, кратак.

Повереник предлаже да се након **члана 94. Нацрта закона** додају нови чл. 95.-101. који гласе:

„Видео-надзор

Опште обавезе

Члан 95.

Руководилац података који врши обраду података о личности путем видео-надзора у складу са овим законом, дужан је да истакне јавно обавештење да се врши видео-надзор.

Обавештење из става 1. овог члана мора да буде истакнуто на видном месту, на начин који омогућава лицима да се са вршењем видео-надзора упознају пре почетка вршења видео-надзора, а најкасније у тренутку када почиње вршење видео-надзора.

Обавештење из става 1. овог члана мора да садржи следеће податке:

- 1) текстуално обавештење да је видео-надзор у току и ликовни, односно графички симбол видео-надзора;
- 2) назив руковођа који врши видео-надзор; и
- 3) податке за контакт ради добијања информација у вези са обрадом која се врши путем видео-надзора.

Систем видео-надзора мора бити заштићен од приступа неовлашћених лица.

Видео-надзор приступа у службене и пословне просторије

Члан 96.

Руководилац података може путем видео-надзора да врши обраду података о личности приступа у службене, односно пословне просторије и просторе (у даљем тексту: пословни простор), уколико је то потребно за безбедност лица и имовине, контролу уласка или изласка из пословног простора или, ако због природе посла, постоји могући ризик за запослене и остале кориснике тог простора.

Руководилац података доноси одлуку о увођењу видео-надзора из става 1. овог члана, која мора бити у писменој форми и мора садржати разлоге за увођење видео-надзора, осим ако увођење видео-надзора није прописано посебним законом.

Ако се пословни простор налази у стамбеној згради, онда приликом вршења видео-надзора није дозвољено снимати унутрашње делове стамбене зграде који нису повезани са улазом у пословни простор, нити улаз у приватне станове.

Забрањен је приступ снимцима система видео-надзора из става 1. овог члана преко интерне кабловске телевизије, јавне кабловске телевизије или других средстава за електронске комуникације којима се такви снимци могу пренети, било у тренутку њиховог настанка или након тога.

Видео-надзор у пословном простору

Члан 97.

Руковалац података може да врши видео-надзор у пословном простору ако је то неопходно ради заштите безбедности лица или имовине или тајних података и пословних тајни.

Видео-надзор у пословном простору није дозвољен у гардеробама и санитарним просторијама.

Руковалац података дужан је да пре доношења одлуке о увођењу видео-надзора из става 1. овог члана, размотри друге механизме којима може остварити исту сврху, а који су мање инвазивни по приватност запослених и других лица.

Одлуку о увођењу видео-надзора из става 1. овог члана, уколико увођење видео-надзора није прописано законом, доноси руковалац података.

Одлука мора бити у писменом облику и мора садржати разлоге за његово увођење, а нарочито:

- 1) Опис мера које су претходно разматране са циљем испуњавања исте сврхе;
- 2) Образложење због чега су мере из тачке 1. овог става препознате као неадекватне или недовољне и због чега су пословни простор и радни процеси подвргнути видео-надзору.

Руковалац података дужан је да пре доношења одлуке о увођењу видео-надзора из става 4. овог члана, обавести репрезентативни синдикат код руковооца.

Руковалац података је дужан да лице које ради у пословном простору обавести о увођењу видео-надзора у писменом облику пре почетка вршења видео-надзора, у складу са чланом 95. став. 1. овог закона.

Руковалац података је дужан да доказ о испуњењу обавезе из става 5. овог члана чува у својој документацији.

Одредбе става 6., 7. и 8. овог члана не примењују се на пословни простор државних органа надлежних за послове у области одбране, националне и јавне безбедности и заштите тајних података.

Руковалац података који врши видео-надзор у пословном простору, може видео-надзором да обухвати и јавни простор који је у непосредној близини тог пословног простора, само ако је то неопходно из разлога наведених у ставу 1. овог члана.

Евиденција о видео-надзору

Члан 98.

О видео-надзору из члана 96. став 1. и члана 97. став 1. овог закона, без обзира на то да ли је видео-надзор прописан законом или је уведен на основу одлуке руковооца података, води се евиденција на начин прописан чланом. 47. ст. 1. овог закона.

Подаци о личности из евиденције из става 1. овог члана чувају се сразмерно сврси, а најдуже годину дана од дана настанка.

Видео-надзор у стамбеним зградама

Члан 99.

У стамбеним зградама може да се врши видео-надзор улаза и излаза из зграде, као и заједничких делова зграде на начин да се не врши видео-надзор улаза и излаза из приватних станова.

За увођење видео-надзора у стамбеној згради потребна је одлука скупштине стамбене заједнице, која мора бити у писменој форми и мора садржати разлоге за увођење видео-надзора, као и начин вршења видео-надзора, уколико увођење видео-надзора није прописано законом.

Одлука из става 2. овог члана је донета ако се за њу изјасне чланови скупштине стамбене заједнице, и то најмање 60% свих власника станова или других посебних делова зграде.

Забрањен је приступ систему видео-надзора из става 1. овог члана преко интерне кабловске телевизије, јавне кабловске телевизије, интернета или других средстава за електронске комуникације којима се такви снимци могу пренети, било у тренутку њиховог настанка или након тога.

Видео-надзор приватних станова и кућа

Члан 100.

Власници приватних станова или кућа који врше видео-надзор улаза у стан или кућу ради заштите сопствене безбедности и имовине, могу из ових разлога да видео-надзором обухвате и јавни простор који је у непосредној близини тог стана или куће.

Видео-надзор из става 1. овог члана не сме да буде постављен тако да снима улаз и излаз, односно спољашњост или унутрашњост других станова и кућа.

Власници приватних станова или кућа из става 1. овог члана дужни су да на видном месту код улаза у стан или кућу истакну обавештење у складу са чланом 95. став 2. и 3. овог закона.

Одредбе става 1, 2. и 3. овог члана односе се и на закупце приватних станова и кућа или лица која по другом правном основу користе приватне станове и куће чији нису власници.

Видео-надзор јавних површина

Члан 101.

Увођење и вршење видео-надзора јавних површина који се врши у јавном интересу уређује се законом.

Законом се одређује сврха обраде података, руковалац и начин обавештавања лица која бораве на јавној површини, начин коришћења и рок чувања података.“

Постојећи чл. 95. – 102. Нацрта закона постају чл. 102. – 109.

У члану 95. Нацрта закона (који постаје члан 102.) потребно је извршити допуну у складу са примедбом на члан 95. Нацрта закона и након тачке 32) која постаје нова тачка 33) додати нове тач. 34) – 40) које гласе:

- 34) „не истакне обавештење да се врши видео-надзор и не заштити систем видео-надзора од приступа неовлашћених лица, супротно члану 95. овог закона;

- 35) обрађује податке о личности вршењем видео-надзора приступа пословном простору и службеном простору, супротно члану **96.** овог закона;
- 36) обрађује податке о личности вршењем видео-надзора у пословном простору, супротно члану **97.** овог закона;
- 37) обрађује податке о личности вршењем видео-надзора у стамбеним зградама, супротно члану **98.** овог закона;
- 38) обрађује податке о личности вршењем видео-надзора приватних станова и кућа, супротно члану **99.** овог закона;
- 39) чува податке по истеку рока супротно члану **100.** овог закона;
- 40) обрађује податке о личности вршењем видео-надзора јавних површина, супротно члану **101.** овог закона.“

На крају, потребно је извршити правно-техничку редакцију текста Нацрта закона, као и Образложења.

